

*Анна МІСЬКЕВИЧ,
Кристина МІСЬКЕВИЧ,
Загальноукраїнський
координаційно-методичний центр
вивчення польської мови і культури,
Дрогобич*

Rozwijanie słownictwa uczniów w nauczaniu języka polskiego

Komunikacja językowa zwana również komunikacją werbalną jest podstawą budowania i kształtowania naszych relacji społecznych.

Warunkiem skutecznej komunikacji jest znajomość przez nadawcę i odbiorcę tego samego kodu, czyli języka. W rozwijaniu kompetencji komunikacyjnej czyli skutecznego porozumiewania się z innymi ludźmi bardzo ważny jest zasób słownictwa, gdyż umożliwia on nadawanie i odbieranie komunikatów, a więc osiągnięcie celów komunikacyjnych. Nieznajomość reguł gramatycznych zakłóca

i zmniejsza proces komunikacji, a nieznajomość słownictwa tę komunikację uniemożliwia.

Nauka języka to nieustanny proces odkrywania świata ukrytego w słowach, które słyszymy lub widzimy. Zasób leksykalny należy stale wzbogacać, by można było rozwijać sprawności językowe czyli mówienie, słuchanie, pisanie i czytanie.

Z kolei rozwijanie tych sprawności utrwala znajomość słownictwa.

Słownictwo a słuchanie

Słuchanie jest bardzo ważnym elementem poszerzającym zasób słownictwa i jednocześnie kształtującym prawidłową wymowę wyrazów.

Materiały do słuchania, aby spełniły oczekiwaną rolę dydaktyczną, muszą być dostosowane do wieku uczących się i być bardzo dobrej jakości technicznej.

Mogą to być wzorcowe recytacje w wykonaniu aktorskim, audiobooki, programy radiowe, telewizyjne, piosenki czy staranne, wolne i wzorcowe czytanie tekstu przez nauczyciela.

Słownictwo a mówienie

Proces zapamiętywania i utrwalania słownictwa wspomagają: dialogi, powtarzanie krótkich historyjek, opowiadanie o przygodach bohaterów czy przeżyciach własnych, gry i zabawy wymagające mówienia.

Do rozwijania mówienia można z powodzeniem wykorzystać kilkuelementowe historyjki obrazkowe czy obrazki różniące się kilkoma szczegółami, które uczniowie muszą odnaleźć, wskazać i nazwać. Do efektywnego zapamiętywania słownictwa przyczyniają się wszelkiego rodzaju mini-scenki z odgrywaniem ról, dyskusje tematyczne,

uczenie się krótkich wierszyków, tekstów piosenek i częste ich przypominanie.

Słownictwo a pisownia i pisanie

Przeczytany tekst może stać się punktem wyjścia do ćwiczeń z pisowni oraz ćwiczeń w pisaniu. Po usunięciu z tekstu wybranych wyrazów, powstanie tzw. „dziurawiec” czyli zadanie z lukami, które trzeba uzupełnić. „Dziurawce” są dobrym ćwiczeniem sprawdzającym zapis oraz opanowanie słownictwa. Brakujące słowa mogą zostać podane poniżej tekstu (najlepiej, gdy jest ich więcej niż pustych miejsc). Można podawać pierwszą literę brakującego słowa, pierwszą i ostatnią, można po prostu zostawić puste miejsce, można także usuwać połowę co drugiego wyrazu tekstu. Dobrze sprawdzają się w doskonaleniu umiejętności pisania ćwiczenia w podpisywaniu obrazków, historyjek obrazkowych, zapisywanie wyrazów na tablicy i przepisywanie do zeszytu, a także objaśnianie budowy fonetycznej wyrazu.

Słownictwo a czytanie

Czytanie służy poznawaniu, utrwalaniu i poszerzaniu słownictwa. Należy pamiętać o tym, że tekst musi być dostosowany do poziomu uczniów, spreparowany, czyli uproszczony, a słowa nieznane nie powinny stanowić więcej niż 10% tekstu. Trudniejsze słowa można wprowadzić i omówić ustnie przed czytaniem lub wypisać ich znaczenie na marginesie tekstu.

Ciekawą formą ćwiczenia słownictwa jest opracowanie, po przeczytaniu tekstu, listy tzw. wyrazów–kluczy, to znaczy takich, które są nośnikami treści tekstu. Następnie wybrane wyrazy można zapisać na tablicy i w zeszytach.

Działania nauczyciela, ukierunkowane na rozwój sprawności leksykalnej uczniów, aby były skuteczne, powinny być przemyślane i precyzyjnie zaplanowane. Program nauczania winien być zmodyfikowany i dostosowany do oczekiwań i możliwości intelektualnych zespołu.

Należy jasno i szczegółowo określić cele dydaktyczne, ustalić niezbędne kręgi tematyczne, zaplanować słownictwo, a następnie dokonać wyboru technik i strategii nauczania słownictwa.

Warto zaproponować uczniom tworzenie tematycznych list słówek na fiszkach lub w odrębnym zeszycie i zachęcić do częstego ich powtarzania i uzupełniania.

наш досвід (nasze doświadczenia)

Uczniowie mogą również układać własny słownik uwzględniający ich plany, potrzeby i przydatność w różnych sytuacjach.

Propozycje działów tematycznych do pracy samodzielnej:

1. Kim jestem? Kim będę? Jaki/jaka jestem? Plany na przyszłość.

2. Moja rodzina.

3. Koledzy, znajomi, przyjaciele.

4. Mój kraj. Atrakcje turystyczne i kulturowe.

5. Moje miasto/wieś.

6. Moje ulubione potrawy, owoce, warzywa, artykuły spożywcze.

7. Moje zainteresowania, hobby.

8. Podróże.

9. Dom moich marzeń.

10. Co lubię/ kocham.

Przy nauczaniu języka szczególną uwagę należy zwracać na tzw. wyrazy mylone tzw. paronimy. Są to wyrazy pozornie do siebie podobne, jednakże znaczące coś zupełnie innego, np.

owocny owocowy

(owocny to przynoszący korzyści np. praca, dyskusja; owocowy czyli z owoców np. lody, ciasto, cukierek);

reprezentacyjny reprezentatywny

(reprezentacyjny to taki, który swoim wyglądem ma sprawiać bardzo dobre wrażenie np. orkiestra; reprezentatywny mający cechy charakterystyczne dla jakiejś zbiorowości np. typowy przedstawiciel jakiejś grupy);

głoska zgłoska

(głoska to najmniejszy element dźwiękowy języka; zgłoska to sylaba);

kompania kampania

(kompania to grono znajomych spędzających wspólnie czas lub pododdział w wojsku; kampania to ciąg działań nastawionych na osiągnięcie celu, np. kampania prezydencka, wojenna);

prezencja prezentacja

prezencja to wygląd, postawa; prezentacja to pokazywanie czegoś publicznie np. przedstawianie osób lub wiadomości w formie multimedialnej);

kulturalny kulturowy

(kulturalny to postępujący zgodnie z zasadami dobrego wychowania; kulturowy to związany z kulturą czyli artystyczną i umysłową działalnością człowieka);

źródłany źródłowy

(źródłany to pochodzący ze źródła np. woda źródłana; źródłowy to dokument będący podstawą badań);

wieczorny wieczorowy

wieczorny to dziejący się wieczorem np. spacer, koncert; wieczorowy to strój)

adoptyjny (adoptować) adaptacyjny (adaptować)

(adoptować można dziecko; adaptować np. przystosować strych na potrzeby mieszkalne lub powieść na potrzeby filmu czy teatru)

Podczas uczenia słownictwa należy pamiętać o problemie tzw. fałszywych przyjaciół, czyli takich wyrazów, które mogą być przyczyną wielu nieporozumień komunikacyjnych, często śmiesznych. Są to wyrazy, które mają taką samą formę w językach polskim i ukraińskim, ale mają inne znaczenie, np.

ukr. ruczka to długopis; pol. rączka to zdrobnienie od ręka;

ukr. mahazyn to sklep; pol. magazyn to pomieszczenie do przechowywania towarów;

ukr. pensija to emerytura; pol. pensja to stała płaca miesięczna;

ukr. dywan to kanapa; pol. dywan to gruba tkanina przeznaczona do przykrywania podłogi;

ukr. maszyna to samochód; pol. maszyna to urządzenie zastępujące pracę ludzką,

ukr. wanna to łazienka; pol. wyposażenie łazienki; służy do kąpeli;

ukr. czaszka to kubek; pol. czaszka to szkielet głowy;

ukr. kran to dźwig; pol. kran to bateria do umywalki;

ukr. naszyjnik to obroża; pol. ozdoba na szyję;

Podczas nauczania języka polskiego jako obcego trzeba zwracać uwagę na różnice w rodzajach wyrazów w obu językach.

język polski	język ukraiński
ratusz	ratusza
kwiat	kwitka
bezpieczeństwo	bezpeka
bocian	leleka
cerkiew	cerkwa
czekolada	szokolad

Problemem dla uczących się języka polskiego jest zjawisko **homonimii**.

Homonimy to wyrazy o takiej samej formie językowej (brzmieniu lub formie graficznej), ale o odmiennym znaczeniu. Homonimy to pojedyncze słowa, ale także związki wyrazowe, które mimo identycznej postaci, nie mają wspólnego znaczenia ani pochodzenia. Zbieżność brzmienia lub formy graficznej jest czysto przypadkowa.

Rodzaje homonimów:

***homonimy o identycznej wymowie i pisowni, ale zupełnie różnym znaczeniu i pochodzeniu:**

babka (matka ojca lub matki); babka (rodzaj ciasta), babka (roślina);

para (stan skupienia); para (dwie jednakowe sztuki czegoś lub dwie osoby);

kosy (ptaki); kosy (narzędzie do koszenia zboża, trawy);

pokój (pomieszczenie); pokój (czas bez wojny);

kula (bryła geometryczna); kula (podpórka dla nogi)

***homonimy** jako identycznie pisane i wymawiane formy gramatyczne różnych wyrazów, np.

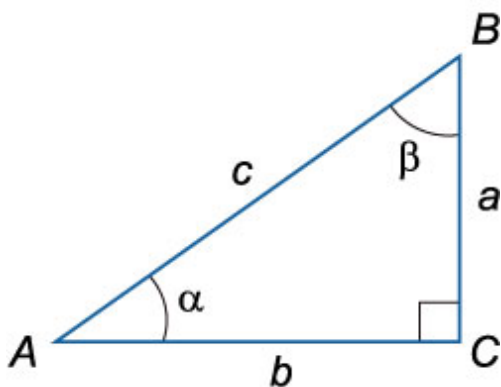
piła (rzeczownik, narzędzie do cięcia) i piła (3 os. l. poj. czasu przeszłego czasownika pić);

ranny - dotyczący poranka i ranny -mający rany

***homofony-** są to wyrazy identyczne pod względem wymowy, ale różnią się one pisownią (postacią graficzną), etymologią i znaczeniem np.

może- morze (może- partykuła nadająca wypowiedzi odcień przypuszczenia; morze (zbiornik wodny);

kąt- kont (kąt- część płaszczyzny między dwoma półprostymi wychodzącymi z tego samego punktu; kont- D l.p. od konto= rachunek bankowy);

nierób- nie rób (nierób- człowiek stroniący od pracy; nie rób- 2 os. l.p. trybu rozkazującego czyli nie wykonuj czegoś);

hart- chart (hart- pies myśliwski; chart ducha czyli odporność na przeciwności);

warzyć- ważyć (warzyć-gotować, utrzymywać ciecz w stanie wrzenia, otrzymywać przez odparowanie np. warzyć sól; ważyć- określać ciężar za pomocą wagi, ważyć słowa czyli ostrożnie podejmować decyzję);

masarz- **masaż** (masarz-rzeźnik ; masaż- zabieg masowania);

masz- **maż-** **marz** (masz- 2os. od czasownika mieć; maż (od mazać);

marz- (od marzyć);

buk- **Bug-** **Bóg** (buk-drzewo; Buk- rzeka; Bóg- w religii uznającej jednego Boga - lub wielu bogów; np. Bóg Jahwe czy mitologiczny bóg np. Zeus (Dzeus), Hades czy Posejdon) lud-lód (lud- ludzie, lód-zmarznięty).

***homografy** to wyrazy mające taki sam zapis graficzny, ale różnią się wymową i znaczeniem, np.

Cis-c'is (cis- drzewo, c'is- dźwięk w muzyce);

zamarzać- zamar'zać (ścinać lodem; morzyć głodem)

Homonimy są często mylone z wyrazami wieloznacznymi (polisemicznymi). Homonimy to dwa różne słowa, które przypadkowo mają taką samą postać graficzną lub brzmieniową, a wyraz wieloznaczny oznacza jedno słowo o przynajmniej dwóch znaczeniach (związanych ze sobą na podstawie jakiejś wspólnej właściwości) np.

myszka (zwierzę ; urządzenie komputerowe);

zamek (budowla; w drzwiach; w spodniach lub spódnicy; w torbie podróżnej)

gniazdko (ptaka; gniazdko elektryczne w ścianie);

gwiazda (filmowa; na niebie);

ucho (narząd; od filiżanki);

kolejka (pociąg; w sklepie do kasy);

wąż (zwierzę; do podlewania);

ślimak (narząd w uchu; zwierzę);

słoje (szklane pojemniki; drzewa);

pole (ziemia uprawna; elektryczne; kwadrat na szachownicy; bycie na zewnątrz);

lalka (zabawka dziecięca; atrakcyjna kobieta; figurka w teatrze lalek);

fala (wzniesienie na powierzchni wody; fryzura; radiowa);

kawka (ptak; napój z kawy)

Każdy język posiada barwne jednostki, czyli frazeologizmy, przysłowia, aforyzmy, złote myśli i skrzydlate słowa. W nich odbija się kreatywność i oryginalność języka, a ich opanowanie i posługiwanie się nimi w trakcie komunikacji świadczy o bardzo dobrej znajomości języka.

Najwięcej problemów sprawiają związki frazeologiczne stałe. Są one powszechnie znane kulturowo i aby ich poprawnie używać trzeba je po prostu znać. Przy nauczaniu frazeologizmów bardzo dobrze sprawdza się bodziec obrazkowy, czyli ilustrowanie związku frazeologicznego rysunkiem. Podczas objaśniania frazeologizmów konieczne trzeba podkreślić, że w związkach frazeologicznych stałych nie można dowolnie zmieniać wyrazów lub zastępować ich innymi, gdyż ingerencja w związek spowoduje dysharmonię i uczyni związek niepoprawnym.

Dla przykładu, w związku frazeologicznym: Wybiera się jak sójka za morze (nawiązanie do zachowania sójki, która jesienią wykazuje aktywność sugerującą zbieranie się do odlotu, ale nie dochodzi on do skutku) zastąpienie sójki np. wyrazem bocian zmienia zupełnie sens związku i czyni go niepoprawnym.

Wybiera się jak bocian za morze. (związek niepoprawny)

Nauczanie słownictwa obejmuje 3 etapy: prezentację, utrwalanie i powtarzanie nowego materiału leksykalnego.

Nowe słowo można wprowadzić na wiele sposobów, np. przez:

wskazanie konkretnego przedmiotu; pokazanie obrazka, ilustracji; odegranie mini-dramy, czyli zilustrowanie znaczenia za pomocą gestu czy mimiki, pantomimy; posłużenie się wyrażeniami o znaczeniu podobnym bądź przeciwnym; przytoczenie definicji słownikowej; objaśnianie kontekstowe, czyli przytoczenie krótkiego opowiadania, którego treść jest ilustracją znaczenia nowego słowa; umiejscowienie nowego słowa na skali (w sąsiedztwie innych słów o znaczeniu podobnym); podanie ekwiwalentu w języku rodzimym uczących się (w grupach dyskusyjnych); odesłanie uczących się do słownika.

Utrwalać słownictwo można m.in. poprzez: powtarzanie nowego słowa (najpierw w grupie, potem pojedynczo – jest to także dobre ćwiczenie fonetyczne); zapisywanie na tablicy nowo poznanych słów, a następnie wymazywanie części z nich – (uczniowie mają następnie wymienić jak najwięcej wyrazów, które zapamiętali); układanie zdań, mini-dialogów z wykorzystaniem nowej leksyki; odgrywanie mini-scenek komunikacyjnych z użyciem nowej leksyki.

Utrwalone słownictwo należy często powtarzać, przygotowując specjalne ćwiczenia leksykalne, których zadaniem jest pokazanie nowych wyrazów w różnych kontekstach. Pomocne w tym mogą być ćwiczenia: literowe i ortograficzne, tematyczne, kategoryzacyjne i asocjacyjne.

Przykłady ćwiczeń, które można wykonać z uczniami:

1. Ćwiczenia literowe i ortograficzne

a) Układanie węża literowego.

Polega na tworzeniu wyrazu zaczynającego się na ostatnią literę wyrazu poprzedniego (bądź jego ostatnią sylabę); ćwiczenie to ma celu powtórzenie możliwie dużej liczby wyrazów, bez względu na ich odniesienie znaczeniowe: dom miś ślimak kwiat trawa

ra-ta ta-ma ma-rek rek-la-ma ma-sło sło-ma ma-ka-ron

b) Wymienianie jak największej liczby słów rozpoczynających się na daną literę Ćwiczenie to także umożliwia szybkie powtórzenie licznych grup wyrazów; jeśli przeprowadzi się je w grupach, można wprowadzić element rywalizacji, np.

k: koń kobieta kulig koleżanka kolega kotek kwiat kartka
koza koniec

2. Ćwiczenia tematyczne i kategoryzujące:

a) Przyporządkowywanie słów do pewnych kategorii zgodnie z ustalonym wcześniej kryterium. Najprostszą wersją tego ćwiczenia jest uzupełnianie tabelki wyrazami z ramki poprzez wpisanie wyrazów do odpowiedniej kolumny,

Wyrazy w ramce:

np. jabłko, las, matka, płaszcz, pociąg, futro, skarpetki, słońce, ciocia, wiatr, pomarańcza, wujek, ziemia, krawat, chmura, grusza, babcia, bluzka, tornister, sukienka, książka, autokar, piórnik, mapa, morze, marynarka, metro, deszcz, cytryna, biurko, marchew, śnieżyca, lodówka, śliwka, spódnica, narty, kurtka, mandarynka, rzeka, rower, tęcza,

góry, siostra, hulajnoga, brat, podręcznik, statek, jezioro, pietruszka, zeszyt, stolik, wersalka, buty, samolot, lodówka, seler, burak, łąka, krzesło, ziemniaki, pralka, czapka, wiśnia itp.

Kategorie: UBRANIE OWOCE POGODA WARZYWA
NAUKA TURYSTYKA PODRÓŻ RODZINA MEBLE

b) Odnajdowanie „innego wśród podobnych”

Ćwiczenie to w zależności od potrzeb można przeprowadzać na rozmaitych warstwach leksyki, np.

jabłko, seler, gruszka, morela, śliwka
mówić, krzyżeć, myśleć, szeptać,
miły, sympatyczny, mały, przyjemny, przyjazny
radość, szczęście, smutek, uśmiech, zadowolenie
iść, siedzieć, biec, wędrować, maszerować
pociąg, rower, góra, auto, statek

c) Wymienianie słów będących leksykalnym wypełnieniem kategorii.

Może to być 10 nazw potraw, 10 sprzętów domowych, 10 kwiatów, 10 zwierząt, 10 wyrazów określających stan zdrowia, choroby itp.

Przykłady:

Jedzenie: zupa pomidorowa, barszcz, rosół, pierogi, naleśniki, racuchy, gulasz, bigos, fasolka po bretońsku, kotlet mielony, bigos;

Mebel: wersalka, tapczan, fotel, krzesło, stół, szafa, lustro, biblioteczka, łóżko;

Kwiaty: róże, tulipany, lilie, żonkile, goździki, stokrotki, mieczyki, słoneczniki, maki, bławatki (chabry);

Zwierzęta domowe: krowa, koń, świnia, koza, owca, byk, kura, kogut, kaczka, gęś, indyk;

Zdrowie: temperatura (gorączka), grypa, angina, przeziębienie, katar, kaszel, złamanie, stłuczenie, rana, ból, zapalenie płuc

3. Ćwiczenia skojarzeniowe

a) Grupowanie wyrazów wokół pewnego tematu. Zadaniem uczniów jest sporządzenie listy słów wiążących się z danym tematem; w pracy można wykorzystywać słowniki, np.

Skojarzenia ze słowem Egzamin:

Rzeczowniki: strach, lęk, niepewność, niezadowolenie, radość, egzaminator, nauczyciel, test

Czasowniki: denerwować się, здаwać, pisać, odpowiadać, oblać, zdać, zaliczyć

Przymiotniki (imiesłowy): trudny, łatwy, pisemny, ustny, online, zdany, niezdany, obłany, zaliczony

b) Poszukiwanie słowa, które kojarzy się z kilkoma podanymi wyrazami:

zielone, żółte, czerwone, smaczne –(jabłko)

szklanka, kieliszek, rachunek, kelner –(restauracja)

tenisówki, kalosze, kozaki, klapki –(buty)

walizka, plecak, samochód, mapa –(wyjazd, podróż)

smaczny, malinowy, pomarańczowy, wiśniowy.....

(sok, napój, nektar)

zielona, czarna, owocowa, czerwona –(herbata)

4. Ćwiczenia leksykalno-frazeologiczne:

a) Poszukiwanie synonimów lub antonimów do podanych wyrazów

*Odnajdowanie synonimów do podanych wyrazów (z ramki)

fikcyjny – jedzenie –

dowcipny – tęgi
 turysta wyraz
 awantura – ważny
 radosny – smaczny
 Słowa w ramce: pożywienie, wesoly, pyszny, istotny,
 słowo, nieprawdziwy, komiczny, gruby, śmieszny, podróżnik,
 kłótnia

*Do podanych wyrazów dopisz wyrazy o znaczeniu przeciwnym (przeciwstawne, antonimy):

biedny – wesoly
 miły – gorzki
 ciepły – brzydki
 młody – mądry
 biały – lekki
 krótki – mały

*Zastępowanie słowa fajnie za każdym razem innym wyrazem o znaczeniu podobnym:

"Fajna" recenzja

Ostatnio fajnie się bawiłem, ponieważ moja klasa była w kinie.

Obejrzelismy fajny film - "Pana Tadeusza" w reżyserii Andrzeja Wajdy.

Było bardzo fajnie.

Najfajniejszy ze wszystkich aktorów był Bogusław Linda, który fajnie zagrał postać księdza Robaka.

Podobał mi się również Daniel Olbrychski, który bardzo fajnie mówił wierszem.

Bardzo podobała mi się także Alicja Bachleđa-Curuś, która fajnie zagrała Zosię.

W ostatniej scenie filmu bardzo fajnie tańczyła poloneza i była bardzo fajnie ubrana.

*Zastępowanie zwrotów bliskoznacznym czasownikiem.

przyjść na świat – urodzić się

poddać torturom –

dokonać analizy –

podjąć decyzję –

mieć zamiar –

stosować porównania –

b) Poszukiwanie znaczeń wyrazów wieloznacznych

*Wyjaśnianie znaczenia wyrazów wieloznacznych.

Po wielu latach wojny w Europie zapanował pokój. Idź do swojego pokoju.

c) Ustalanie znaczeń form homonimicznych

*Określanie znaczenia wyróżnionych wyrazów.

Nic nadzwyczajnego nie widzę w boksie, poza szarpaniną i przelewem krwi.

W boksie stały piękne araby, kupione na aukcję koni.

Jak działa ten aparat?

W Muzeum Wojska Polskiego można zobaczyć stare muszkiety i działa.

W tym lesie mieszkają dziki. To jest dziki kot.

d) Zaznaczanie właściwego uzupełnienia związku frazeologicznego.

Kiedy zobaczył to zwierzę, włosy stanęły mu

a. do góry

b. dęba

c. na baczność

To był taki wzruszający film. Spłakałam się jak

a. krokodyl

b. bóbr

c. pies

Nie możesz dłużej mi oczu. Musisz powiedzieć prawdę!

a. czyścić

b. smarować

c. mydlić

e) Porządkowanie wyrazów według określonego kryterium:

*od najbardziej do najmniej intensywnego:

Wyrazy w ramce: pada kropi mży leje bije zabami siąpi

o deszczu –

*od najbardziej szczegółowego do najbardziej ogólnego:

jasnoniebieski, kolorowy, niebieski – jasnoniebieski, niebieski, kolorowy

jeść, ugryźć, próbować –

gotować, doprawić, robić, solić –

f) Poszukiwanie terminów nadrzędnych, podrzędnych i równorzędnych

*sporządzanie (rysowanie) wykresu z wyrazów z tekstu lub zgromadzonych podczas burzy mózgów, np.

NAPOJE BEZALKOHOLOWE

zimne gorące woda mineralna sok Pepsi kawa herbata kakao mleko gazowana niegazowana

*poszukiwanie wyrazu nadrzędnego dla grup wyrazów:

sikorka, wróbel, bocian – ptak

podstawówka, liceum, technikum –

gruszka, jabłko, śliwka –

słuch, wzrok, dotyk –

piłkarz, kolarz, koszykarz –

g) Opracowywanie siatek składniowo-semantycznych

Jest to rozszerzanie znajomości nowego bądź znanego już wyrazu o jego połączenia składniowo-semantyczne, tzw.

kolokacje. W rezultacie wspólnej pracy nauczyciela i uczących się powstają np. takie zestawienia:

POCIĄG – towarowy, pospieszny, osobowy, ekspres odjeżdża, wjeżdża, przyjeżdża, spóźnia się

czekać na pociąg, jechać pociągiem, spóźnić się, zdążyć na pociąg

pociąg donikąd

Bibliografia

1. Anna Dąbrowska, Urszula Dobesz, Małgorzata Pasięka Co warto wiedzieć. Poradnik metodyczny dla nauczycieli języka polskiego jako obcego na Wschodzie, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2010, s.110-117

2. Anna Seretny, Ewa Lipińska ABC nauczania metodyki języka polskiego jako obcego, Universitas, Kraków 2005, s.76-110